

תלמוד בבלי מסכת נדה דף 10 עמוד א

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר רב, התקין רבי בשדות: ראתה יום אחד - תשב ששה והוא, שנים - תשב ששה והן, שלשה - תשב שבעה נקיים. **אמר ר' זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן, שאפילו רואות טפת דם כחרדל - יושבות עליה שבעה נקיים.** אדבריה רבא לרב שמואל ודרש: קשתה שני ימים ולשלישי הפילה - תשב שבעה נקיים. קסבר: אין קשוי לנפלים, ואי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. א"ל רב פפא לרבא: מאי אריא, קשתה שני ימים - אפילו משהו בעלמא! דהא א"ר זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן, שאפילו רואות טפת דם כחרדל - יושבות עליה שבעה נקיים! א"ל: **אמינא לך איסורא, ואת אמרת מנהגא? היכא דאחמור - אחמור, היכא דלא אחמור - לא אחמור.**

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לא עמוד א

ת"ר: אין עומדין להתפלל לא מתוך דין, ולא מתוך דבר הלכה, אלא מתוך הלכה פסוקה. והיכי דמי הלכה פסוקה? **אמר אביי כי הא דרבי זירא דאמר ר"ז בנות ישראל החמירו על עצמן, שאפי' רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליה ז' נקיים**

ראב"ן נדה סימן שכג

...וא"ל רב פפא לרבא מה איריא קישתה ב' ימים אפי' משהו בעלמא דהא א"ר זירא בנות ישראל החמירו על וכו' א"ל **אמינא לך אנן איסור זבה גמורה דאורייתא ואת אמרת לי זבה ספק שהיא חומרא בעלמא שהחמירו עליהו היכא דאחמור אחמור והיכא דלא אחמור לא אחמור, ומפרשי לה הכי היכא דאחמור כגון בנידה אחמור וצריכה נקיים, ביולדת דלא אחמור [לא אחמור] וא"צ נקיים מספק אלא בג' ראיות. ולא נהירא פירושא דהא דהאמר ר' זירא בנות ישראל וכו' כל היכא דרואות בין בלידה בין בנידה, והכי פי' היכא דאחמור כגון בראיה א' בלא קושי אחמור וצריכה נקיים היכא דלא אחמור כגון בראיית קישוי ליישב ז' נקיים לא אחמור ולא אמרין שתהא זבה ספק בראייה אחת של קישוי, ולא מצית למיפרך מאי איריא קישוי ב' ימים אפילו בקישוי משהו דלא אחמור בקישוי משהו, ומיהו אנן השתא משום דילמא חזאי בשופי בלא קישוי ראייה אחת מספקינן לה ליולדת בזמן הזה הויין ספק זבות בין נידה ובין יולדת, כי פסקי מדם צריכי ללבוש בגדים לבנים ואף למפרס סדין לבן על ערסייהו כדי להבחין שיהיו להם נקיים דאי לא דילמא חזאי [ב]נקיים ולא אדעתייהו וליכא נקיים.**

רש"י מסכת מגילה דף כח עמוד ב

שהחמירו על עצמן - **דמדאורייתא** אין צריכה שבעה נקיים אלא הרואה שלושה ימים רצופים בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה, אבל בתחלת נדתה - אפילו ראתה כל שבעה ופסקה לערב - טובלת בלילה, והן החמירו על עצמן, **לפי שאין הכל בקיאים בפתח נדתה אימתי הן עומדות באחד עשר ימים שבין נדה לנדה ואם תאמר: לא יחמירו אלא בשלשה רצופין,** כדכתיב ימים רבים בלא עת נדתה (ויקרא טו) - פעמים שראיית דם נדה מזקייתה לשבעה נקיים מן התורה, כיצד התחילה לספור שבעה נקיים לאחר שהיתה זבה גמורה, **וספרה שבעה נקיים, ובשביעי ראתה אפילו כחרדל - סתרה הכל, וצריכה לחזור ולספור שבעה נקיים, אי נמי: שמא ראתה שני ימים ולא ידעה, והיום ראתה וידעה, דהוה להו שלשה ימים רצופין, וצריכה שבעה נקיים, ועל כן החמירו.**

תוספות מסכת מגילה דף כח עמוד ב

שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים - ולא קשיא מהא דאמר בנדה (דף 10). ובפרק יוצא דופן (שם ד' מג.) שאפילו כעין חרדל טמא דשמא התם לא מיירי להצריכה שבעה נקיים אלא להיות נדה דאורייתא **וקשיא היאר מצינו טפה כחרדל הגורמת שבעה נקיים בדאורייתא דודאי לא תקנו חכמים דבר דלית דכונתה דאורייתא ויש לומר דאשכחנא בה שפיר בז' לספירתה שסותרת הכל.**

רי"ף מסכת שבועות דף ג עמוד ב

כל הדין הוא דינא דאורייתא דהוה עבדן בנות ישראל כל זמן דהוה רבנן בקיאי בחזותא דדמא וכיון דאימעוט רבנן דהוה בקיאי בהכי וקלשא לה דעתייהו ולא הוה יכלי לאפרושי בין דם טמא לדם טהור כדאמרי' [נדה כ' ע"ב] א"ר יוחנן חוכמתיה דר' חנינא גרמא לי דלא אחזי דמא [דכי] מטמאנא מטהר מטהרנא מטמא: וא"ר זירא טיבעא דבבל גרם לי דלא אחזי דמא ומה רבא דידע בטיבעא לא חזי אנא אחזי **וחזו נמי דלא ידעי נשי תיקון וסתות חשו רבנן דלמא משלמי דם טמא לדם טהור וטבלין ואתו לידי איסורא דכרת דהא אפשר למהוי כל דם דחזיא בשיתא יומי טהור וליכא טמא אלא הך דחזיא בשביעי בלחוד דצריכא דמישלם עליה ז' יומי וכיון דסבירא להו דדם דכולהו ז' טמא הוא אמרי' [כד] שלימו לן ז' יומי וטבלין לאורתא ואתו לידי איסורא הלכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה יתירה לסלוקי כל ספיקי ואצריכו למיתב שבעה נקיים על כל דם דלא ליגע לאיסורא דאוריין' והיינו דאמרין [בריש פרק התינוקות] אמר רב יהודה אמר שמואל התקין רבי בסוודית ראתה יום אחד תשב ששה ימים והוא שנים תשב חמשה והן שלשה תשב שבעה נקיים אמר רבי זירא בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפי' רואות טיפת דם כחרדל יושבת עליה שבעה נקיים ואף על גב דהאי תקנתא [דרבין] בסוודית ליכא למיחש בה למילתא דאיסורא כלל עבדו רבנן הרחקה יתירה והנהגו בנות ישראל **למעבד כרבי זירא דהא אמרין דהא דרבי זירא הלכה פסוקה היא כדאמרין התם [ברכות ל"א ע"א] אין עומדין להתפלל מתוך דין או הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה היכי דמי הלכה פסוקה אמר אביי כי הא דאמר רבי זירא בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבת עליה שבעה נקיים והכין נמי עבדינן בימי טהור דיוולדת ואף על גב דקי"ל כרב דאמר מעין אחד הוא והתורה טימאתו והתורה טיהרתו כיון דאיכא יולדת בזוב דצריכה שבעה נקיים בימי טהור עבדינן נמי הרחקה יתירה כר' זירא וכל דם דחזיא בימי טהור יתבה עליה שבעה נקיים ובתר הכי טבלה במי מקוה ומשתריא לבעלה ואף על גב דלא נפקן ימי טהור כיון דיתבה שבעה נקיים ותו לא חזיא שריא:****

הלכות נדה לרמב"ן פרק א

טו. כשנתמעט לבן של חכמים מפני כובד הגלות ותכיפת הצרות חששו שמא יבאו לטעות בדבר שזדונו כרת שהרי אפשר שתראה האשה בימי נדתה שבעה ימים ויהיה של ששה דם טהור ושל יום השביעי דם טמא וסבורה לטבול בלילה והיא צריכה לישב עוד ששה ימים. ואפילו היתה מראה דם לחכם גדול ובקי אפשר שתטעה בעצמה במנין הנדות והזיבה, הרי שראתה בסוף י"א מימי הזיבה ומחרתו וטעתה והיתה סבורה שראיה ראשונה בימי הנדות ומונה ממנה ואינה ראויה למנות אלא מיום המחרת שבו התחילה נדותה.

טז. לפיכך עמד רבינו הקדוש ותיקן שכל אשה שתראה יום אחד תספור ששה נקיים ואם ראתה שנים תספור ששה נקיים והן, ואם ראתה שלשה תשב שבעה נקיים, ובכל ימים שתראה כך היא נידונה ואינה צריכה להראות דם לחכם ולא למנות ימי נדות וזיבה.

יז. **אף על פי שזו התקנה אין בה בית מיחוש החמירו בנות ישראל על עצמן שאפילו ראתה יום אחד דם טיפה כל שהיא ופסק הדם סופרת לה שבעה נקיים, בין שראתה בעת נדתה בין שראתה יום אחד או שנים או השבעה כולן או יותר משיפסוק הדם סופרת שבעה נקיים כדין זבה גדולה.**

יח. **ומפני מה החמירו בנות ישראל על עצמן כך כדי שיהיו בכל זמן מונות מנין אחד ולא תשתנה מנהגן בין ראה אחת לג' ימים,** הרי שראתה שלשה ונעשית זבה התחילה וספרה עד ששה נקיים וראתה בשביעי טפה כחרדל ודאי צריכה לישב עליה שבעה נקיים, ויש שאינן בקיאות בין תחלת ראה לסתירת הספירה ויבא הדבר לידי טעות.

יט. **חומרא זו שנהגו בנות ישראל הוכשרה בעיני החכמים ועשו אותה כהלכה פסוקה בכל מקום, לפיכך אסור לאדם להקל בה ראשו לעולם.**

הלכות נדה לרמב"ן פרק ד

מז. **הרואה כתם צריכה בדיקה להפסיק בטהרה ומונה שבעה נקיים חוץ מאותו היום כמי שראתה דם.**

הלכות נדה לרמב"ן פרק ז

כ. **לא הפרישו בנות ישראל מדם נדה לדם לידה אפילו בתוך ימי טהור שיש לחוש לקלקול גדול ולטעות, שהרי רוב המפילות אנו מטמאין אותן לפי שאין בקיאות בדבר, והרבה מהן שיושבות מספק לזכר ולנקבה ולנדה מדין תלמוד, ואם תרגיל את האשה להנהיג טהרה בדם הבא בימי טהור, יבוא לומר שכל שאנו מטמאין אותה לידה יש לה ימי טהור, וכן יבואו לטעות בספירת זיבתן ולומר כשם שאין דם זה מטמא וסותר בספירה כך היא עולה, והרי הדברים ק"ו אם החמירו בנות ישראל על עצמן שאפי' רואות דם טפה כחרדל וישובות ז' נקיים ולא רצו להוציא עצמן בתקנת ב"ד שתשב ששה והוא כדי שתהא ספירת כולן שוה כל ימיהן ולא יבא לידי טעות, כ"ש שיהא להן לחוש שלא תהא האשה שופעת ומשמשת, לפיכך כל הרואה דם טפה כחרדל אפילו בתוך ימי טהור תשב ז' נקיים כאלו ראתה קודם שתלד, וה"ז בכלל חומר שהחמירו בנות ישראל על עצמן, אף על פי שמקצת מקומות נוהגין קולא בימי טהור כבר הסכימו הגאונים ועשו סמיכה (והחמירו) [והחרימו] על כל מי שיעשה כן, אלא הרי האשה שרואה בימי טהור שלה כמו שהיא בשאר הימים שרואה בהן.**

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יא

הלכה א

כל שאמרנו בנדה וזבה ויולדת הוא דין תורה וכמשפטים אלו היו עושין כשהיו ב"ד הגדול מצויין והיו שם חכמים גדולים שמכירים הדמים ואם נולד להם ספק בראיות או בימי נדה וזיבה יעלו לב"ד וישאלו כמו שהבטיחה תורה עליהן שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין בין דם נדה לדם זיבה, ובאותן הימים היו בנות ישראל נזהרות מדבר זה ומשמרות וסתותיהן וסופרות תמיד ימי הנדה וימי הזיבה.

הלכה ב

וטורח גדול יש במנין הימים ופעמים רבות יבואו לידי ספק שאפילו ראתה הבת דם ביום הלידה מאותו היום מתחילין למנות לה ימי נדה וימי זיבה כמו שביארנו, ולפיכך לא תטמא הבת בזיבה אלא בת י' ימים שאם ראתה ביום שנולדה הרי זו נדה שבעת ימים ושלושת ימים סמוך לנדתה הרי י' ימים, הנה למדת שמתחילת ראייה מתחלת למנות ימי נדה וימי זיבה כל ימיה ואפילו ראתה והיא קטנה.

הלכה ג

ובימי חכמי הגמרא נסתפק הדבר הרבה בראיית הדמים ונתקלקלו הוסתות, לפי שלא היה כח בכל הנשים למנות ימי נדה וימי זיבה, לפיכך החמירו חכמים בדבר זה וגזרו שיהו כל ימי האשה כימי זיבתה ויהיה כל דם שתראה ספק דם זיבות.

הלכה ד

ועוד החמירו בנות ישראל על עצמן חומרא יתירה על זה, ונהגו כולם בכ"מ שיש ישראל שכל בת ישראל שרואה דם אפילו לא ראתה אלא טיפה כחרדל בלבד ופסק הדם סופרת לה ז' ימים נקיים ואפילו ראתה בעת נדתה, בין שראתה יום אחד או שנים או השבעה כולן או יתר משיפסוק הדם סופרת שבעת ימים נקיים כזבה גדולה וטובלת בליל א שמיני אף על פי שהיא ספק זבה או ביום שמיני אם היה שם דוחק ב כמו שאמרנו ואח"כ תהיה מותרת לבעלה.

הלכה ה

וכן כל היולדת בזמן הזה הרי היא כיוולדת בזוב וצריכה שבעת ימים נקיים כמו שביארנו, ומנהג פשוט בשנער ובארץ הצבי ובספרד ובמערב שאם ראתה דם בתוך ימי מלאת אף על פי שראתה אחר ספירה שבעת ימים נקיים וטבילה הרי זו סופרת שבעת ימים נקיים אחר שיפסוק הדם ואין נותנין לה ימי טוהר כלל, אלא כל דם שתראה האשה בין דם קושי בין דם טוהר הכל טמא וסופרת שבעת ימים נקיים אחר שיפסוק הדם.

הלכה ו

ודין זה בימי הגאונים נתחדש והם גזרו שלא יהיה שם דם טוהר כלל שזה שהחמירו על עצמן בימי חכמי הגמרא אינו אלא ברואה דם שהוא טמא שיושבת עליו ז' נקיים, אבל דם שתראה בימי טוהר אחר ספירה וטבילה אין לחוש לו שאין ימי טוהר ראויין לא לנדה ולא לזיבה כמו שביארנו.

הלכה ז

ושמענו שבצרפת בועלים על דם טוהר כדין הגמרא עד היום אחר ספירה וטבילה מטומאת יולדת בזוב ודבר זה תלוי במנהג.

הלכה ח

וכן דין דם בתולים בזמן הזה שאפילו היתה קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה דם מימיה בועל בעילת מצוה ג ופורש, וכל זמן שתראה הדם מחמת המכה הרי היא טמאה, ואחר שיפסוק הדם סופרת ד' ימים נקיים.

הלכה ט

יתר על זה כל בת שתבעוה להנשא ורצתה שוהה ה שבעת ימים נקיים מאחר שרצתה ואחר כך תהיה מותרת להבעל, שמא מחמודה לאיש ראתה דם טיפה אחת ולא הרגישה בה, בין שהיתה האשה גדולה בין שהיתה קטנה צריכה לישב ז' נקיים מאחר שרצתה ואחר כך תטבול ותבעל. +/השגת הראב"ד/ כל בת שתבעוה להנשא וכו'. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ כל ראתה שהוא מוזר בכאן טעות גדולה מן הסופר שאפילו בלא הרגשה היא טמאה ודאי והאי ראתה רצתה היא עכ"ל. +

הלכה י

וכל הדברים האלו חומרא יתירה שנהגו בה בנות ישראל מימי חכמי הגמרא ואין לסור ממנה לעולם, לפיכך כל אשה שרצתה כשתבעוה להנשא לא ו תנשא עד שתספור ותטבול ואם נשאת לתלמיד חכם מותרת להנשא מיד ותספור מאחר שנשאתו ותטבול, שתלמיד חכם יודע שהיא אסורה ונזהר מזה ולא יקרבו לה עד שתטבול. +/השגת הראב"ד/ ואם נשאת לת"ח וכו'. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ מה שחילק זה בין ת"ח לשאר בני אדם הוציא אותו ממה שאמרו כי מיקלע רב נחמן לשכנציב הוה אמר מאן הויא ליומא ואקשו עליה מדברא תבעוה לינשא ונתפייסה ושני דמועד לה מעיקרא והדר אקשי ליה מדרב"י כל הנושא אשה במקומות הרבה על זה נאמר ומלאה הארץ זמה ושני ליה רבן קלא אית להו ואבע"א רבן יחודי בעלמא הוא דמייחדי להו והוא סובר שמתייחדין היו עמהן אחר נישואין ולא בועלין, ואני איני אומר כן אלא כיון שהנשים היו מיוחדות להם ולכשירצו ישאום פת בסלו הוא ואתרתי קושייתא קא מתרץ לה והא מעשה דבריה דרבינא בי רב חביבא צורבא מרבנן הוה וחש ליה לדרבנן ועוד חופה דאיסורא היכי הוו עבדי וכלה שפירסה נדה אסור להתייחד עמה עכ"ל. +

הלכה יא

דין הכתמים בזמן הזה כמו שביארנו ואין בדבר חידוש ולא מנהג אלא כל כתם שאמרנו שהיא טהורה הרי היא טהורה וכל כתם שאמרנו טמאה (אם אין בכתם שיעור כדי לחוש לזיבות) סופרת שבעת ימים מיום שנמצא בו הכתם, ואם היה שיעור הכתם כדי לחוש לזיבות סופרת שבעת ימים מאחר יום שנמצא בו הכתם שאין הרואה דם כרואה כתם. +/השגת הראב"ד/ דין הכתמים וכו'. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ זה שבש גדול וזהו שאמרנו כתמים צריכין הפסק טהרה ונקיים בעינן ואחר יום מציאה היא מונה עכ"ל. +

מגיד משנה הלכות איסורי ביאה פרק יא הלכה יא

[יא] דין הכתמים בזמן הזה וכו'. זה פשוט שלא מצינו בגמרא חומרא כלל בכתמים והם עצמם אינם אלא מדבריהם כמו שנתבאר. ומ"ש רבינו שאם אין בכתם שיעור כדי לחוש לזיבות שהיא סופרת ז' נקיים מיום שנמצא בו הכתם ואותו יום הוא ממנין השבעה נ"ל שטעמו בזה הוא מפני שחומרת בנות ישראל לא היתה בכתמים כלל שלא הזכיר רבי כלל כתמים אבל תקנתו של רבי שאם ראתה יום אחד או שנים תשב ששה והם כנ"ל בפרק זה היתה אף בכתמים שא"ת שהכתמים עמדו על דין תורה בענין המנין כיון שהם עצמם אינם אלא מדבריהם אף אתה מצריכין למנות ימי נדה וזיבה וכבר נתקלקלו הוסתות אלא ודאי כיון שהכתמים הם מדרבנן כראייה מדאורייתא אף הן בכלל תקנתו של רבי ובכל כתם שיש לחוש לזיבות והוא כשלבשה הבגד שלשה ימים ויש בכתם שיעור ג' כתמים כנזכר בפרק ט' הרי היא צריכה ז' נקיים חוץ מיום מציאת הכתם כדין רואה שלשה ימים לפי תקנתו של רבי אבל להיות הכתם בכלל חומרת בנות ישראל לא מצינו ואין להחמיר מדעתנו ודין לכתמים שמדבריהם להיותן כראייה גמורה לפי תקנתו של רבי זה נ"ל לדעת רבינו: ובהשגות אמר אברהם זה שיבוש גדול וזהו שאמרנו וכו'. וכבר כתבתי פרק ט' מהלכות אלו מה שיש בו די בפירוש ההיא דכתמים צריכין הפסק טהרה מ"מ אפילו לפי שיטת הר"א ז"ל אני תמה מה זו שהקשה על רבינו מההיא וכי השאלה היתה שם אם הכתמים הן בכלל תקנת בנות ישראל אם לא והלא ר' זירא (דף נ"ג:) דא"ל לתקנתא איהו קא בעי לה ועוד שהסוגיא מוכחת שם דלאו הכי קא מיירי [אלא] אם צריכה שבעה או ששה כתקנת רבי ובודאי שאף רבינו סובר שהיא צריכה בדיקה בימים נקיים של טהרה כדין ראייה אלא שהוא דן הכתמים בתקנת רבי בראייה גמורה כמ"ש ונראין דבריו אלא שהרמב"ן והרשב"א ז"ל מצריכין ז' נקיים בכל כתם חוץ מיום המציאה וכן ראוי להורות ולהחמיר:

הלכות נדה למרדכי [רמז תשל"א]

[רמז תשל"א] א"ר זירא בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפי' רואות טפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים (*האי) [*והאי] דנקט טפת דם כחרדל פשיטא שמטמא בטיפה כמו ראייה גדולה דהא תנן בפרק יוצא דופן ומטמאים בכל שהוא אלא חדושה הוא דסד"א כיון דלא ראתה רק טיפה מסתמא לא ראתה גם תמול גם שלשום וליכא לספוקי בזבה גדולה ודיה בששה [*והוא] קמ"ל שתשב ז' נקיים:

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף כא עמוד ב

בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם כחרדל יושבות עלי' שבעת נקיים פירוש דין תורה כך הוא שהשבעה ימים הראשונים שראתה בהם האשה דם הם נקראים ימי נדותה ומסוף אלו השבעה עד תשלום שמונה עשר יום הם נקראים ימי זיבה וכל דם שתראה בכל אלו האחד עשר יום שמסוף הז' של נדות עד תשלום י"ח אינו דם נדות אלא דם זיבות ולאחר אלו הי"ח חוזרת לז' ימי נדותה וכן הוא הסדר לעולם והדין הוא כך שאם ראתה בימי נדותה ל"ש ראתה יום א' בלבד או ב' ימים ל"ש ראתה חמשה או ששה תשב ז' ימים בלבד בין הכל ויהיו ימי ראיית הדם בכלל ולאחר השלמת השבעה טובלת בלילה כדתניא כל חייבי טבילות טבילתן ביום חוץ מנדה ויולדת שטבילתן בלילה ואפילו ראתה ביום השביעי עצמו כיון שראתה בז' ימים של נדות טובלת בלילה ומותרת לבעלה ולאחר שעברו אלו הז' ימים ונכנסו בי"א יום שבין סוף נדה לתחלת נדה שהם ימי הזיבות יש לה דין אחר שאם ראתה בכל אלו הימים יום אחד או שני ימים בלבד היא זבה קטנה ושומרת יום כנגד יום כלומר יום נקי כנגד יום טמא שראתה בו דם לא שנא ראתה ביום ראייה אחת לא שנה ראתה שנים ביום אחד סגי לה ומן הדין היתה טובלת למחר מיד שתנץ החמה ומותרת לבעלה דמקצת היום ככולו אלא שחששו כי שמא באותו יום עצמו תראה דם אחר התשמיש ונמצא שסותרת המנין הראשון והיא לא טמאה למפרע ושמשה באיסור ומפני חשש הסתירה אסרו התשמיש ומפני התשמיש אסרו הטבילה שאם תטבול שמא תבא לשמש ולפיכך אינה טובלת עד הלילה וזהו דוקא כשראתה בכל י' ימים אבל אם ראתה ביום י"א בלבד כיון שנשלמו ימי הזיבות אינה יושבת שום יום נקי כלל וכן מפרש במסכת נדה (דף עב א) ואם בכל אלו י"א יום ראתה ג' ימים רצופים נקראת זבה גדולה והיא חמורה יותר מן הנדה שצריכה לשבת ז' ימים נקיים ואין ימי הראייה בכלל כמו בנדה ואם בתוך ז' ימים נקיים חזרה וראתה כל הימים הראשונים יפלו וצריכה אח"כ לחזור עוד ולמנות ז' ימים נקיים ואפי' חזרה וראתה כמה פעמים לעולם סותרת ואינה עולה מטומאת הזיבות עד שתשב שבעת ימים נקיים בלא שום ראייה כלל ומתוך מה שכתב רבינו משה ז"ל נראה שסובר שאם חזרה וראתה בתוך שבעת ימים נקיים אחר שנשלמו י"א יום של זיבות דין נדה יש לה ואינה סופרת אלא ז' ימים עם ימי הראייה ואין זה נכון שבפירוש נראה במסכת ערכין (דף ח א) ובמסכת נדה (דף עג א) שלעולם סותרת המנין עד שתשב שבעה ימים נקיים בלא שום ראייה כלל כדכתבתי וכל זה הוא דין תורה אבל בנות ישראל מפני שלא היו כולן בקיאות באלו החילוקים ולא היו יודעות להפריש בין נדה לזבה ובין זבה קטנה לזבה גדולה החמירו על עצמן ויושבות על הכל ז' ימים נקיים כמו בזבה גדולה כדי לצאת מספק ואפילו בלא חומרא כל כך היו יכולין לצאת מספק כדאמרין במסכת נדה (דף ס"ו) רבי תיקן בשדה ראתה יום אחד מונה ששה והוא. שנים ששה והם. שלשה יושבת שבעה ימים נקיים פי' בכפרים מפני שלא היו כל כך בני תורה ולא היו הנשים יודעות אלו החילוקים כדי לצאת מן הספק תיקן להן רבי שבכל זמן שתראה יום אחד בלבד שתמנה ששה והוא ממה נפשך אם ראתה בימי נדה הנה מונה שבעה עם יום הראייה כמו נדה ואם אינה אלא זבה הרי מונה ה' ימים יותר דדי היה לה ביום הראייה ויום אחר וכן כשראתה שני ימים מונה ששה והם שאם היא נדה הרי מונה כמו נדה ואם היא זבה הרי מונה חמשה ימים יותר ואם ראתה שלשה ימים יושבת שבעה ימים נקיים דמה נפשך אם היא זבה הרי יושבת שבעה ימים נקיים כמו זבה גדולה ואם היא נדה הרי יושבת שלשה ימים יותר ובזה היה די לצאת מכל הספק אלא שהן אפי' זה החילוק לא רצו לעשותו ולרווחא דמילתא התקינו שתשב על הכל שבעת ימים נקיים:

ואיכא למידק בזאת התקנה שתקן ר' כשראתה ב' ימים שתשב ששה והם והלא די בה' והם שאפילו היא נדה סגי לה בשתשב שבעה עם ימי הראייה והתשובה בזה מפני שחשש כי פעמים תראה יום הראשון בימי זיבתה ויום השני בימי נדותה ונמצא שהיום הראשון שהיה בימי הזיבה אינו בכלל שבעה ימי נדותה שצריך שבעה מיום שראתה דם בימי הנדות ואם לא היתה מונה אלא ה' בלבד נמצא שלא ספרה לימי הנדות אלא ששה בלבד עם יום הראייה שיום ראייה ראשונה אינו בכלל המנין כמו שאמרנו ולפי' התקין ו' והם כדי לצאת מזה הספק שאמרנו:

שאפילו רואות טפת דם כחרדל וכו' י"מ שהחומרא היתה מפני שהיתה מראה הדם כעין החרדל ואין זה נראה דמה חומרא היתה זו שזה מן הדין הוא דהא בהדיא קי"ל במס' נדה שדם כמראה החרדל מטמא והחומרא ג"כ אינה מפני שהיה מועט כחרדל שזה אף הוא מן הדין כדתנן (ד' מ א) ומטמאה בכל שהוא אלא פשר הדבר הוא כך שאם היה אומר דם סתם היינו אומרים שאין בזה חומרא כל כך מפני ששלשה בתים הם באשה חדר עליה ופרוזדור וכשהדם מרובה אפשר שמהיום שלשה ימים נעקר ויצא ביום הראשון מעט בבית הפנימי וביום השני נעקר מעט ויצא בבית האמצעי ועכשיו ביום השלישי נתקבץ הכל בבית החיצון ואף על פי שאינו מן הדין שיחוש האדם לדם שבפנים אלא כשבדקת ורואה בבית החיצון אפילו הכי כיון שאפשר שיהיה בזה הענין היינו אומרים שראוי לחוש וא"כ אין בזה חומרא גדולה שהרי אפשר נעקר הדם מהיום ג' ימים ודין הוא שנדון אותה כמו זבה גדולה ותשב ז' ימים נקיים אבל כשהדם הוא מועט רחוק הדבר לומר ששלשה משהוין היו ובכל יום יום נעקר משהו אחד וקא משמע לן שאע"פ שהוא דבר רחוק שדבר מועט כל כך שיהיה נעקר מהיום שלשה ימים אפ"ה החמירו על עצמן ודנו אותו כאילו נעקר לגמרי ויושבת עליו ז' נקיים ואומר רבינו יצחק ז"ל שהאשה שלא ראתה דם אלא יום א' או ב' ימים בלבד ושמשה הלילה הסמוכה ליום שראתה צריכה שתשב ג' ימים תחלה ושתמנה ז' ימים נקיים אח"כ מפני שבודאי פולטת שכבת זרע אחר התשמיש וש"ז סמוך לג' ימים של תשמיש מטמא מפני שמסריח אבל מג' ימים ואילך אינו מסריח (אם לא) שנקלט ונעשה עובר ובמס' נדה (דף כב א) מפרש דבעיא ז' ימים נקיים לגמרי בלא שכבת זרע ואם לא תשב תחילה ג' ימים סמוך לתשמיש נמצא שפולטת בתוך הז' ימים ואינם נקיים לגמרי ואית דבעי מימר שטומאת שכבת זרע אינה אלא לענין אכילת תרומה בלבד שהיא חמורה יותר ואין זה נכון שהענין הזה כתוב במסכת נדה ומה טעם נקל ונאמר שלא נאמר גבי נדה אלא גבי תרומה אלא ודאי הדין הוא כמו שכתבתי. מפי מורי הרב נר"ו:

רא"ש מסכת נדה פרק י'

הדין הוא דינא דאורייתא דהוה עבדן בנות ישראל כל זמן דהוה רבנן בקיאי בחזותא דדמא. וכיון דאימעוט רבנן דהוה בקיאי בהכי (בחזותא) וחלשא דעתייהו דלא הוו יכלי לאפרושי בין דם טהור לדם טמא. כדאמרינן (לעיל דף כ א) אמר רבי יוחנן חכמתיה דרבי חנינא גרמא לי דלא אחזי דמא. דכי מטמינא מטהר מטהרנא מטמא. ואמר רבי זירא טיבעא דבבל גרמא לי דלא חזאי ומה (רבי אבא) [רבה] דידע בטיבעא לא חזי ואנא אחזי וחזו נמי דנשי לא ידעי תיקון וסתות חשו רבנן דלמא משלמא דם טמא לדם טהור וטבלן ואתי לידי איסור כרת דהא אפשר למיהוי כל דם דחזיא בשית יומי טהור. וליכא טמא אלא הך דחזיא בשביעי בלחוד וצריכה למשלם עליה שבעה יומי וכיון דסבירא להו דדם דכולהו שבעה טמא הוא אמרי כבר שלימו לן שבעה וטבלן לאורתא ואתו לידי איסור כרת ועוד כיון דלא בקיאי בתיקון וסתות זימנין דחזיא דם וביום השמיני לראייתה חזיא דם וטבלה לערב ומשמשת עם בעלה. וזימנין דראייה קמיינתא הויא בתוך אחד עשר יום וצריכה למיתב שבעה על ראייה בתרייתא. הלכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה לסלוקי כל ספקי. ואצריכו למיתב ז' נקיים על כל דם דלא ליגעו באיסורא דאורייתא. והיינו דאמרי' בפרקין (ד' סו א) אמר רב יהודה אמר שמואל התקין רבי בסוריא ואית דגרסי בשדות ראתה יום אחד תשב ששה והוא. שנים תשב ששה והן שלשה תשב שבעה נקיים:

אמר ר' זירא בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים. ואף על גב דבהאי תקנה דרבי ליכא למיחש בה לאיסורא כלל. עבדו רבנן הרחקה יתירתא ונהיגו בנות ישראל כר' זירא דהא אמרינן דהך דר' זירא הלכתא פסיקתא היא כדאמרינן התם (ברכות דף לא א) לענין אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה ה"ד הלכה פסוקה אמר אביי כי הא דאמר ר' זירא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים והכי נמי [עבדינן] בימי טהור דיוולדת ואף על גב דקי"ל כרב דאמר (ד' לה ב) מעיין אחד הוא התורה טמאתו והתורה טהרתו. כיון דאיכא יולדת בזוב דצריכה שבעה נקיים בימי טהור עבדינן נמי הרחקה יתירא כרבי זירא וכל דם דחזיא בימי טהור יתבא עליה שבעה נקיים ובתר הכי טבלה ומשתריא לבעלה. ואף על גב דלא נפקי ימי טהור כיון דיתבא שבעה נקיים ותו לא חזיא שריא. והראב"ד ז"ל והרמב"ן ז"ל כתבו ג"כ שאין לנו עכשיו דם טהור כדי שלא יבא הדבר לכלל טעות. ואם החמירו על בנות ישראל לישב על דם טיפה כחרדל שבעה נקיים כדי שלא יבא לטעות בין ימי נדה לימי זיבה ובין רואה יום אחד לרואה שלשה. כ"ש שיש לחוש שמא יבא הדבר לידי קלקול שמא יבא לטעות בין ימי טהור לימים שלאחר ימי טהור אבל בעל הלכות ורב אחאי (בשאלתות לפנינו לא נמצא בשום מקום) כתבו דאף בזמן הזה נוהגין ימי טהור על דין התורה והרמב"ם ז"ל כתב (בפי"א מהל' איסורי ביאה) שהדבר תלוי במנהג. שלא החמירו בנות ישראל אלא בדם טמא לישב על כל דם טומאה ז' נקיים דזבה גדולה כדי שלא יבא הענין לכלל טעות אבל בדם טהור לא החמירו ועדיין נשאר הענין על דין תורה וכן נוהגין בצרפת ובאשכנז:

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחוה נתיב כו חלק ב

כתב הר"ש ז"ל וליכא למימר דהא אתא לאשמעינן דמדאורייתא דם טפה כחרדל לא מיטמא והן החמירו דמיטמא דהא אפילו מדאורייתא אשה מתטמאה בראיית דם כל שהוא כדתינא מטמאין בכל שהוא ואפילו כעין חרדל ובפחות מכאן הילכך לאו לדם טפה כחרדל קא מהדר אלא אראיה אחת דמדאורייתא זבה כשסופרת ז' נקיים אינה סופרת אם לא בג' ראיות בשלשה ימים רצופים בתוך י"א יום שבין נדה לנדה והן החמירו על עצמן לעשות כן אפילו בראיה אחת עכ"ל.

... כתם מטמא מדרבנן כי מדין תורה אין האשה טמאה עד שתרגיש הדם בבשר' וחכמים גזרו על הכתמים אם נמצא בשום בגד כתם מדם בענין שנוכל לו' שיצא ממנה טמאה ותולין בה להקל כדלקמן ושיעורו כגריס ועוד שהן ט' עדשות ויותר מעט שהן שלשה על שלשה ואם נמצא גריס גדול מזה השיעור משערין בו ואם הכת' פחות מזה השיעור טהורה שתולין שהוא דם מאכולת רוצ' לומר מכנים. ואם נתעסקה בפשפש שהוא שרץ שריחו רע ובלעז ג"נגי' והוא קטן ונמצא במטות ובבגדים או שהריחה ריחו או במקומות שנמצאין הרבה מהן שיש עיירות ומקומות שמצויין לרוב תולין שאותו הכתם הוא מן הפשפש עד שיהיה גדול כתורמוס אבל אם הגדיל הכתם יותר מעט מהתורמוס טמאה והכתם אפילו שיהיה ארוך וקצ' ולא יהי' מרובע משערין אלו השיעורים שכתבתי פשוט בנדה. ואין בכלל אלו השיעורים מה שהחמירו בנות ישראל על עצמן מטפת דם כחרדל כי לא החמירו אלא בדם היוצא מגופ' אבל לא בכתמים [דף רכב טור א] דרבנן כמו שכתבתי הילכך אפילו בזמן הזה משערין בכתמי' וכן הסכימו כל הפוסקים.

ר"ן על הרי"ף מסכת שבועות דף ד עמוד א

ואף על גב דהאי תקנתא דרבי בסוודית וכו' (דרבי) מוציאה לכל ספק. תמיה למה הנהיגו חכמים מילתא [יתירה] כיון דתקנתא [דרבי סגין] חומר בנות ישראל [למה לי] יש שתרוצו כדי שלא יטעו בדבר שלפעמים תהא זבה גדולה ותהא סבורה שלא ראתה אלא שנים כגון שראתה שתי ראיות ואחת מהן בין השמשות ולא תספור אלא ששה והן וכדי שלא יבא לטעות בכיוצא בזה השוה מדותם שאפילו בדם טפה כחרדל יהו יושבות ז' נקיים ועדיין אין זה מספיק אלא י"ל שכיון שלפעמים בטפה כחרדל יושבת ז' נקיים דהיינו בזיבה הסותרת החמירו בנות ישראל על עצמן לעשות כל דם שתראה כאילו היא סותרת ורבותא דטפת דם כחרדל היינו משום דהוה מצי למימר דבדם מרובה דוקא הוא שראוי להחמיר בו דשמא יצא מן המקור בג' ימים זה אחר זה ושהה בפרוזדור שהוא כמו שיצא לחוץ כדדרשינן לעיל וצריכה מה"ת ז' ימים נקיים אם הוא בימי זיבה ולהכי נקט טפה כחרדל אע"ג דודאי אינה אלא ראייה אחת:

טור יורה דעה הלכות נדה סימן קפג

... משרבו הגליות ותכפו הצרות ונתמעטו הלבבות חשו שמא יבאו לטעות באיסור כרת שמא תראה אשה בימי נדת ששה ימים ויהיה הכל דם טהור ובשביעי שמא תראה דם טמא וסבורה לטבול בליל שמיני וצריכה עוד שבעה ימים החמירו לטמא כל מראה דם אדום וכדי שלא יבאו לידי טעות בין ימי נדה יומי זיבה הוסיפו חומרא אחר חומרא עד שאמרו שאפילו אם לא תראה אלא טיפת דם כחרדל תשב עליה ז' נקיים כזבה גדולה:

בית יוסף יורה דעה סימן קפג

משרבו הגליות ותכפו הצרות ונתמעטו הלבבות חשו שמא יבואו לטעות באיסור כרת וכו' החמירו לטמא כל מראה דם אדום כדי שלא יבואו לידי טעות בין ימי נדה וימי זיבה. **אף על פי שלא מצינו בפירוש שגזרו על כל מראה דם אדום מכל מקום מדאמרין בסוף פרק כל היד (כ:) דרבי יוחנן ורבי זירא ועולא לא חזו דמא ממילא שמעינן שדורות הבאים לא לחזו דמא: ודברי רבינו בזה כמעורבבים ואינם מבוארים ועיקרו של דבר כך הוא בריש פרק תינוקת (י.ו.) אמרין התקין רבי בשדות ראתה יום אחד תשב ששה והוא שנים תשב ששה והן שלשה תשב שבעה נקיים. ופירש רש"י בשדות. מקום שאין בני תורה: ששה והוא. כדן תורה שמא בימי נדה היא: שנים תשב ששה והן. לחומרא שמא ראשון סוף זוב ושני תחלת נדה וצריכה עוד ששה אבל שלשה דאלו הוו ימי זיבה צריכה ז' נקיים השתא נמי תשב ז' נקיים שמא בימי זיבה עומדת. וכתב הר"ן (שבועות ד. ד"ה שנים) וששה דקאמרין נקיים בעינן דכיון דטועה משוינן לה איזה יום שתראה מספקינן לה בתחלת נדה... ודברים אלו כהר"ף והרא"ש נתכוין רבינו לומר אלא שלא בירר דבריו כראוי:**

ב"ח יורה דעה סימן קפג

יב משרבו הגליות וכו' ושמה תראה וכו'. כן צ"ל ושמה בוי"ו...ומה שלא אמר אפילו לא תראה אלא כל שהוא רבותא קאמר, דאע"ג דבטיפת דם כחרדל ליכא למימר דיצא מן המקור בג' ימים זה אחר זה טיפה אחר טיפה ושהה בפרוזדור שהוא כמו שהוא יצא לחוץ והווי להו שלש ראיות בשלשה ימים וצריכה מן התורה ז' נקיים, שהרי אינה אלא טיפה אחת כחרדל ואין כאן אלא ראייה אחת, אפילו הכי צריכה ז' נקיים מחששא דטועה היא כדפרישית, וכיוצא בזה כתב הר"ר יונה בפרק אין עומדין והמרדכי והר"ן בהלכות נדה ומביאו ב"י. אבל לפענ"ד נראה נכון והוא דבפרק יוצא דופן (דף מ"א ב) אמר רבי יוחנן מקור שהזיע כשתי טיפות מרגליות טמאה ודוקא תרתי אבל חדא אימר מעלמא אתי (פירוש מן הצדדין) וזה יאמר כאן דהחמירו בנות ישראל אפילו טיפת דם אחת כחרדל דאף על פי שאינה כי אם טיפה אחת לא תלינן דמצדדין אתיא:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קפג

אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים, ובו סעיף אחד.

סעיף א

א] אשה שיצא דם א ממקורה, ב] בין <א> באונס בין ברצון, טמאה, ב ג] והוא (א) שתרגיש ביציאתו. ומיהו משתרגיש בו שנעקר ממקומו ויצא, טמאה אף על <ב> פי (ב) שלא יצא לחוץ, ד] ואפילו לא ראתה אלא טיפת דם ג (ג) כחרדל, ה] יושבת עליו ד שבעה (ד) נקיים. הגה: כאשר יתבאר משפטן לקמן סימן קצ"ו. ו] ואין חילוק בין פנויה לנשואה לענין איסור נדה (ריב"ש סימן תכ"ב/תכ"ה/מביאו ב"י), כי כל הבא על הנדה חייב כרת.

ט"ז יורה דעה סימן קפג

(ב) אף על פי שלא יצא לחוץ. - עיין ריש סימן קפ"ח מדינים אלו. בטור שמא תראה האשה בימי נדתה יש מגיהין ושמה כו' משום קושיות ב"י ולא נייח לי דא"כ לא היה צריך לכתוב אח"כ בין זיבה לנדה אלא הוי ליה למימר כדי שלא תטעה בימי נדה עצמה דזיבה מאן דכר שמיה ע"כ נראה דצ"ל בטור משום שמא יבאו לטעות באיסור כרת החמירו לטמא כל מראה אדום ושמה תראה כו' כנ"ל להגיה ולפי זה דבריו הם מסודרים היטב שעל חשש טעות במראה הדמים החמירו לטמא כל מראה אדום רק שיש חשש עוד מחמת זה שמא תראה אשה כו' וצריכה עוד ז' ימים פירוש עם יום הראי' דם טמא היינו עוד ו' ימים ובאמת אף שכאן מיירי מימי נדה מ"מ צריכה שיהיו נקיים דאם תראה בהם יהיה גם בהם הספק דשמה עד יום האחרון עדיין לא ראתה דם טמא אלא צריך שיהיו הו' ימים שאח"כ נקיים ולפ"ז לא צריכה אלא ו' נקיים מ"ה לא זכר כאן נקיים וכללו במ"ש אחר כך וכדי שלא יבואו לטעות בין ימי נדה לזיבה דשמה בימי זיבה היא וראתה דם טמא ג' ימים וצריכה ז' ימים נקיים דוקא וזהו שסיים הטור תשב עליה ז' נקיים ר"ל בלא יום הראיה כזבה גדולה משא"כ לעיל כ' וצריכה עוד ז' ימים ר"ל בצירוף היום הראיה האחרון שלפניו ופי' דברי רבינו כך הוא דג' חששות יש כאן. הא' במראה דם שיטעו לטרה ע"כ החמירו לטמא כל מראה אדום ועוד חשש לענין ימי נדה כמו שזכרנו על כן היה צריך ו' נקיים ועוד חשש שתטעה בימים בין זיבה לנדה ע"כ צריכה ז' נקיים וא"ל למה לי חשש האמצעי ו"ל דמהי תיתי לחשש לטעות בין נדה לזיבה ע"כ כתב חשש האמצעי דמחמתו צריכה עכ"פ ו' נקיים וא"כ יש מקום לטעות בין נקיים דנדה לנקיים דזיבה ע"כ צריכה בכל מקום שבעה נקיים:

ש"ך יורה דעה סימן קפג ס"ק ד

ד שבעה נקיים - היינו מדרבנן אבל מדאורייתא א"צ לישב ז' נקיים אלא זבה גדולה אלא שכדי שלא תבא לידי טעות החמירו חז"ל והצריכו לעולם ז' נקיים ועיין בעט"ז שהאריך בזה אף שאינו נהוג בזמן הזה וכתב לבסוף הארכתי קצת בסימן זה יען כי הוא מקור ויסוד שעליו נבנו כל דיני הנדה הנהוגים בזמן הזה כמו שיתבאר לפנינו עכ"ל ועם כל זה בבירור הדינים כ' וקבלו חז"ל הל"מ שי"א יום אחר ז' ימי נדה ואם ראתה באותן הי"א היא נקראת זבה ואח"כ חוזרת להקרות נדה וכן לעולם ז' ימי נדה ואחד עשר ימי הזיבות וכן לעולם כל ימיה וכו"ז מדין תורה עכ"ל וזהו דעת הרמב"ם אבל כבר השיגו עליו כל הפוסקים והסכימו שמשעה שמשעה נעשה זבה גדול אינה חוזרת לימי נדות עד שתשב ז' נקיים ואין ימי זיבה אלא בי"א הסמוכים לז' שראתה בהם נדות כדאי' בב"י ע"ש וכן דעת הראב"ד ושאר פוסקים לקמן סימן קפ"ט גבי אין האשה קובעת וסתה בימי נדתה וימי זיבתה ע"ש ותימה שהעט"ז גופיה כתב בס' קפ"ט סל"ב בימי זיבה כיצד כגון שראתה בר"ח וחזרה וראתה בט"ו בו שהיתה עומדת בימים שראויים לזיבה דהיינו בי"א יום שבין נדה לנדה עיין שם כו':